
Dette skal en legeerklæring inneholde

DEBATT

ARNE SVILAAS

asvilaas@online.no

Arne Svilaas er dr.med., spesialist i allmennmedisin og sesjonslege ved Forsvarets personell- og vernepliktssenter i Harstad. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

PAUL OLAV RØSBØ

Paul Olav Røsbø er avdelingslege/orlogskaptein ved Hærens sykestue, Porsangmoen, samt bedrifts-, sjømanns-, petroleums- og dykkerlege i Finnmark.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

KJETIL HØYE

Kjetil Høy er sesjonslege ved Forsvarets personell- og vernepliktssenter i Harstad og medisinsk sjef i Pharma Nordic AS.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Forsvaret mottar altfor mange mangelfulle legeerklæringer. En god legeerklæring skal inneholde personopplysninger, pasientens beskrivelse av sykehistorien, legens undersøkelser og vurderinger og et samtykke.

En legeerklæring er aktuell ved sykdom eller skade som kan ha betydning for tjenestevurdering i forbindelse med sesjon og ved innrykk til førstegangstjeneste og repetisjonsøvelser (1). Slike legeerklæringer blir alltid vurdert av en av Forsvarets leger eller i legenemnd. Forsvarets leger fastsetter vedtak om hvem som oppfyller kravene til tjeneste, og som har tilfredsstillende helsetilstand ut ifra kliniske undersøkelser på stedet og medisinske opplysninger. Opplysningene skal ikke være eldre enn tre måneder (1).

Legeerklæringen må alltid inneholde grundig og adekvat medisinsk informasjon. Noen ganger er det nødvendig med flere opplysninger, andre ganger er en kort beskrivelse tilstrekkelig. Forsvaret må være konkret i sin forespørsel om legeerklæring og definere formål og krav til attestasjon.

Mangelfulle legeerklæringer er et generelt problem, ikke bare for Forsvaret. Dette kan blant annet bero på liten kjennskap til pasienten samt tidsnød, men lang ventetid på legetime kan også spille inn (2). For å unngå flere svake legeerklæringer vil vi i denne artikkelen gjennomgå hva en legeerklæring generelt bør inneholde.

Overskrift og grunndata

Legeerklæringen bør ha en overskrift som «Legeerklæring i forbindelse med ...» I den grad det er relevant, bør erklæringen inneholde diagnose, sykehistorie, herunder omfanget av sykefravær, funn, behandling/råd, oppfølging og gjerne prognose for den aktuelle sykdommen eller skaden. Det skal være foretatt så omfattende undersøkelser som formålet med erklæringen tilsier (2).

Navn, adresse og fullt personnummer skal være angitt på vedkommende, likeledes legens navn, stilling, HPR-nummer, adresse, telefonnummer, tydelig signatur og dato for utstedelse. Dette gir orden og troverdighet, samtidig som det sikrer attestens gyldighet og hindrer falsk utstedelse. Manglende person- og legedata antar vi skyldes slurv eller misforstått personvern.

Objektivitet og faglig vurdering

Erklæringen skal gi en objektiv, faglig vurdering av pasientens helsetilstand (2–5). Hvorvidt opplysningene bygger på pasientens fremstilling, bakgrunnsinformasjon fra andre kilder og/eller legens egne funn og vurderinger, må komme klart frem. Kun opplysninger som er nødvendig ut fra formålet, skal være med (2).

Ved utferdigelse av legeerklæringen opptrer legen som sakkyndig og er i prinsippet fritatt for taushetsplikten overfor sin oppdragsgiver (2, 4, 6). Legen må likevel være varsom og ikke utlevere sensitive opplysninger som ikke er relevante. I de tilfellene der sensitiv informasjon oppgis, skal samtykke fra pasienten innhentes og foreligge i selve erklæringen.

Oppstår det et dilemma eller en konflikt hvor pasienten forlanger mer enn det legen føler er moralsk eller medisinsk forsvarlig, være seg urimelige behandlingskrav, henvisninger, sykmeldinger og erklæringer, gjelder det å finne en riktig balansegang og være så objektiv og oppriktig som mulig i attesten. Legeforeningens etiske regler vil kunne være til hjelp her (5).

Funksjonsevne

Funksjonsevne er helt sentralt i Forsvarets bedømmelse av en kandidats helse- og sosiale tilstand. Noen ganger er det derfor viktig at legeerklæringen belyser fysisk, mental og sosial funksjonsevne. Det er i dag et fåtall leger med erfaring som militærlege, og som kan beskrive grad av relevant funksjonsevne i en legeerklæring. De fleste leger har derfor begrenset kunnskap om hva Forsvaret kan kreve under en tjeneste. Leger med manglende erfaring og kjennskap til vurdering av militær funksjonsevne bør tilkjenne dette og reservere seg mot en slik vurdering.

Forståelig språk

Legeerklæringen skal være formulert på en kort, beskrivende og forståelig måte, og mengden fagtermer bør reduseres hvis mottageren ikke har medisinsk bakgrunn. Legen skal gi et sammendrag av relevante journalopplysninger, sin vurdering av funksjonsevne og en konklusjon – ikke en lang utskrift av pasientens journal eller epikriser uten nærmere kommentar. I noen tilfeller kan journal og epikriser likevel være aktuelt som fordypning for en forsvarlig bedømmelse. I så fall må det foreligge et samtykke (3).

Kapittel IV i Legeforeningens etiske regler er mer utfyllende når det gjelder attester generelt (5). *Legens attesthåndbok* er også en god veileder for å bli en bedre attestutsteder (2), og dessuten har Legeforeningen medlemsinformasjon om attester (3).

Konklusjon

En god legeerklæring er avhengig av at pasienten er ærlig og tydelig i sin beskrivelse av den aktuelle sykdommen eller skaden samt symptomer, tegn og eventuelle funksjonsmangler. Oppdragsgiveren må klart definere formålet med en attesthenvendelse og eventuelt angi en tidsfrist for levering. Legen legger til den nødvendige informasjonen, står ansvarlig for innholdet i en legeerklæring og leverer erklæringen til rett tid.

REFERENCES

1. Forsvarsdepartementet. FOR-2017-06-16-779.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-06-16-779> Lest 18.11.2023.
2. Mæland JG. Legens attesthåndbok. Allmennpraktikerbiblioteket.
https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2012092108012?page=0 Lest 18.11.2023.

3. Den norske legeforening. Medlemsinformasjon om Legeforeningens tilbud om attester. <https://www.legeforeningen.no/jus-og-arbeidsliv/jeg-har-sporsmal-om/rettigheter-og-plikter-for-lege-og-pasient/attester-erklaringer-o.l/> Lest 18.11.2023.
 4. Solli HM. Medisinsk sakkyndighet, objektivitet og rettferdighet i uførepensjonssaker. Tidsskr Nor Lægeforen 2003; 123: 2072–5. [PubMed]
 5. Ethiske regler for leger. IV. Regler for legers utstedelse av attester og andre legeerklæringer. <https://www.legeforeningen.no/om-oss/Styrende-dokumenter/legeforeningens-lover-og-andre-organisatoriske-regler/etiske-regler-for-leger/> Lest 18.11.2023.
 6. Strøm A. Legen, pasienten og samfunnet. Oslo: Fabritius Forlag, 1976.
-

Publisert: 12. januar 2024. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0750
Mottatt 30.10.2023, første revisjon innsendt 19.11.2023, godkjent 22.11.2023.
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 17. juni 2026.